

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
77 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2017

ускладнилася. Але по всій Україні не переривалася традиція вживання літер *г*, *кг*, *дг* для передачі звука [г]. Друковані джерела цю традицію засвідчують і у XIX ст., тобто в період становлення нової української літературної мови.

Невизначеність у формулюванні: «новіших запозиченнях», «запозиченнях, засвоєних раніше» – позначилася на подальшій долі цих двох букв. А, між тим, правопис 1933 року вніс кардинальні зміни в українську абетку, яка складалася уже з 32, а не 33 літер, бо літера *Г* була вилучена як елемент, що представляв націоналістичні правила щодо правопису чужих слів.

Через 60 років, на початку 90-х рр., до складу української абетки повернулася літера *Г*, зайнявши традиційну для неї п'яту позицію. Але проблеми з її функціонуванням не зникли.

У врегулюванні принципів використання літери *г*, що передає фонему /г/, вирішальну роль мають відігравати словники.

У найбільшому на сьогодні орфоепічному словнику у 2 томах [4] із початковим *г* – 157 слів (32 корені із похідними).

Про культуру письма й вимови свідчить упорядкована графіка, тобто упорядкований буквений ряд, що фіксує мову на письмі. Функціонування фонему /г/ в українській мові дуже ускладнилося непослідовністю позначення, а то й відсутністю відповідного писемного знака. Перед науками – фонетикою, фонологією, орфографією, орфоепією – сьогодні стоїть ряд непростих завдань щодо врегулювання звукового образу української літературної мови.

Література

1. Історія українського правопису XVI-XX століття. Хрестоматія /упоряд. В.В. Німчук, Н.В. Пуряєва. – К.: Наук. думка, 2004. – 580 с.
2. Німчук В.В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія *г* /В.В. Німчук //Мовознавство. – 1990. – № 6. – С. 3-10.
3. Німчук В.В. Дещо про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія *г* /В.В. Німчук //Мовознавство. – 1991. – № 1. – С. 9-18.
4. Орфоепічний словник української мови. Т. 1: у 2 т. /ред. М.М. Пещак, В.М. Русанівський. – К.: «Довіра», 2001. – 954 с.
5. Паночко Михайло. Довідник слів із літерою *г* /Михайло Паночко //Шлях перемоги. – 1993. – 11 вересня. – 8 с.
6. Словник іншомовних слів //ред. О.С. Мельничук. – К.: АН УРСР, 1974. – 774 с.
7. Український правопис. – [4-те вид., виправлене й доповнене]. – К.: Наук. Думка, 1993. – 236 с.

ДЕРЖАВОТВОРЧА ЗНАЧИНА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

**Віват Г.І., д-р філол. наук, проф., Южакова О.І., канд. філол. наук, доц.
Одеська національна академія харчових технологій**

Проблеми упорядкування української науково-технічної термінології виникли ще за часів християнізації Русі-України, але так історично склалося (через довготермінові заборони української мови), що розв'язувати їх доводиться сьогодні, і то це питання поставлено руба – «немає наукової мови – немає мови». Отже, ми розуміємо значину цих проблем для нації, держави і суспільства. На загальнонаціональну висоту їх піднімали українські дослідники, які намагалися, аналізуючи позитивне й негативне, впорядкувати українську термінологію. Вагомий внесок у цю справу зробили всі покоління учених, передавши свій науковий досвід нашим сучасникам, на праці яких ми сьогодні спираємось, як-то: на праці Войналовича О. [1], Гінзбурга М.Д. [7], Кияка Т.Р. [3], Кочан І.М. [5], Г.П. Мацюк [5], Моргунюка В. [1], Панько Т.І. [5], Наконечну Г. [4] та на багатьох інших).

Мові у сучасній філософії надають самостійного значення, оскільки «немає нічого, що могло б сховатися від мови» [2, с. 187], «мова є символом нашого життя і саме життя» [2, с. 193]. Справа ускладнюється тим, що на сучасному етапі велику значину для розвитку мови мають так звані підмови, чи певні професійні субкоди, які належать до мікросистем, що «постачають» нові поняття й терміни у загальнонаціональну мову і фактично тільки «починають своє повноцінне життя». Тому наразі не лише філологи й художники слова, а також (рівною мірою, якщо не більшою!) науково-технічна інтелігенція відповідальні за перспективу розвитку мови, зокрема, за впорядкування української термінології.

По-перше, така відповідальність означає вироблення громадянської позиції, що стосується української нації, культури, мови, по-друге, – накопичення знань, які дадуть змогу плідно працювати з українською мовою, тобто розуміти її закони, концептуальні засади творення термінів, укладання словників, довідників, підручників з різних науково-технічних дисциплін. Як бачимо, це величезна робота над оновленням власне української науково-технічної термінології, тому нині під відповідальністю людини перед українською мовою, зокрема науково-технічною, розуміємо самотутній «стоп» моральних і наукових проблем.

Але, крім моральних, існують глобальні проблеми освітнього характеру, пов'язані з необхідністю змінити освітню парадигму загалом. Одна з них – гуманізація освіти, адже «секрет» розв'язання завдань щодо гуманізації діяльності професіоналів-негуманитаріїв полягає в реалізації таких напрямків, як додавання до фундаментальної інженерної освіти наук про людину і суспільство та формування системного мислення в учнівців на ґрунті нових відносин людини з довкіллям, суспільством і самою людиною за умови забуття поділу на «фізиків» і «ліриків». А проте сьогодні не можна не визнати, що в гуманітарних вишах недостатньо звертають увагу на цінності науково-технічної галузі, а інженери, своєю чергою, «хворі» на технократичний снобізм, адже доцільно було б гуманітаріям долучитися бодай частково до технічних досягнень, а діяльність інженерів – розширити, надаючи особливого значення питанням гуманітарного характеру, наприклад, філософії технології, що висвітлює природу того, що ми створюємо, і примушує запитувати, чому ми це робимо [6, с. 29].

Наразі науковці в Україні стикаються з численними проблемами щодо упорядкування української науково-технічної термінології. Тут насамперед ідеться про те, що сучасний термінолог, аби грамотно формувати термінолексику, має володіти знаннями з лінгвістики і з певної науково-технічної галузі, і про те, що поступово з багатьох «струмків» професійних підмов буде створено величезний масив української термінолексики, на шляху систематизування якої доведеться розв'язати чимало питань. Для суттєвого розв'язання термінологічних проблем треба зробити й інші конкретні кроки, наприклад: узгодити національну та міжнародну термінологію; виробити методологічні засади уніфікації терміносистеми; збагатити терміносистеми з огляду на власні мовні одиниці і лексичні запозички; взяти участь у роботі міжнародних організацій з питань стандартизації; укласти термінологічні словники у співпраці з фахівцями відповідних галузей науки і техніки та гуманітаріями (філологами) [5, с. 3].

Кожний з напрямів для з'ясування потребує ґрунтовного аналізу й окремої докладної праці, взяти хоча б останнє питання про створення словників, у розв'язанні якого спостерігаємо багато суперечностей, оскільки наразі існує п'ять офіційних підходів до оцінення сучасного стану розвитку науково-технічної термінології та укладання словників [6, с. 51–52], а саме: формальний підхід (авторів словника турбує тільки одне – якомога швидше видати словник); етнографічний (романтичний) підхід (творці словників намагаються повернути майже всі терміни, зареєстровані у виданнях 20–30 рр. ХХ ст., оскільки вони віддані ідеї відродження національної термінології); консервативний підхід (його прихильники виступають за збереження науково-технічної термінології у такому вигляді, якого вона набула за радянського часу); інтернаціональний підхід (прибічники якого обстоюють думку про введення великої кількості запозичок із західноєвропейських мов, особливо з англійської, але тоді, на наш погляд, не обминути небезпеки введення термінів-

кальок без огляду на мовні закони, що завжди оцінювалося знаком мінус); поміркований підхід, у якому українську науково-технічну термінологію упорядковують на підставі історичних, національних і політичних чинників. Зрозуміло, що необхідно виробити якийсь оптимальний варіант, а втім, кожний названий підхід має свої позитивні та негативні боки.

Отже, можна зробити такі висновки: по-перше, сьогодні за вдосконалення української термінології відповідальні як гуманітарії, так і науково-технічна інтелігенція; по-друге, будь-яку роботу з мовою має надихати шанобливе ставлення до неї, що передбачає знання з лінгвістики і певної наукової галузі; по-третє, зазначені проблеми в галузі термінотворення, зокрема укладання науково-технічних словників, ще чекають свого розв'язання, що необхідно зробити, спираючись на визначені держстандарты, а також на скрупульозні дослідницькі праці попередників з розумінням державної значини такої роботи.

Література

1. Войналович О. Російсько-український словник наукової і технічної мови. Термінологія процесових понять / О. Войналович, В. Моргунюк. – К.: Вирій, Сталкер, 1977. – 256 с.
2. Канке В.А. Основы философии / В.А. Канке. – М.: Логос, 1999. – 288 с.
3. Кияк Т.Р. Лингвистические аспекты терминоведения / Т.Р. Кияк. – К.: УМК ВО, 1989. – 104 с.
4. Наконечна Г. Українська науково-технічна термінологія. Історія і сьогодення / Г. Наконечна. – Львів: Кальварія, 1999. – 105 с.
5. Панько Т.І. Українське термінознавство: монографія / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк. – Львів: Світ, 1994. – 217 с.
6. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. – Ростов/н/Д: Феникс, 2002. – 544 с.
7. Українська ділова мова: практичний посібник на щодень / Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, С.Д. Левіна, І.М. Корніловська; за ред. д-ра техн. наук, проф., акад. УНГА М.Д. Гінзбурга. – Харків: Торсінг, 2003. – 592 с.

ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Лупол А.В., канд. філол. наук, ст. викл.

Одеська національна академія харчових технологій

Модернізація національної освітньої галузі в останнє десятиліття пов'язане із входженням України в європейське освітнє поле, яке розширює цей простір, збільшуючи можливості для мобільності студентів. Це у свою чергу вимагає не лише залучення нових знань, але й формує нові підходи до навчання, змушуючи коригувати освітній простір, навчальні програми, педагогічні технології. Завдання будь-якого вищого навчального закладу, який навчає іноземних студентів, першочергово дати ґрунтовну теоретичну й практичну підготовку з обраного фаху, навчити самостійно приймати рішення, які пов'язані з професійною діяльністю, а, отже, створювати власними силами нові цінності та переймати культурну й мовну освіту країни. Крім того, кожен молодий фахівець має усвідомлювати, що з отриманням диплома про освіту його навчання не закінчується – він повинен бути готовим до безперервної самоосвіти, до постійного оновлення своїх знань, уміти адаптуватися до змін і навіть коригувати свою професійну діяльність. Отже, виміром якості вузівської освіти нині має стати вміння студентів вчитися самостійно. Щоб виконати завдання, які поставили перед вищим навчальним закладом, потрібно вдосконалювати не лише навчально-виховний процес, але й усне та писемне мовлення української мови як державної, національної мови. На нашу

ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ Коренман Є.М., Дьяченко Ю.В.....	356
СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Корсікова Н.М.....	358
ВЕРТИКАЛЬНО-ІНТЕГРОВАНА ВЗАЄМОДІЯ СУМІЖНИХ РИНКІВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ Бондаренко С.А.....	360
ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Дроздова В.А.....	362

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОЦІНКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ Ткачук Т.І., Галаєва С.....	363
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ Павленко Г.М., Бондар К.С.....	365
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНО-РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ Криницька О.О.....	365
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНІВ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ Редько Р.М.....	367

СЕКЦІЯ «МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМИЦТВО І ТОРГІВЛЯ»

ПОШУКОВА ОПТИМІЗАЦІЯ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ Кордзая Н.Р.....	370
СПРОЩЕНИЙ НАССР ДЛЯ ЗАКЛАДІВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ Мардар М.Р., Устенко І.А.....	371
МАРКЕТИНГОВИЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕННЮ ПРОДАЖАМИ Брайко М.Г., Голубьонкова Е.А.....	373
ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЗЕРНОВИХ БАТОНЧИКІВ, ЩО РЕАЛІЗУЮТЬСЯ У РОЗДРІБНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ М. ОДЕСА Кордзая Н.Р., Ковалів І.О.....	375
АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ «СТРАТЕГІЇ БЛАКИТНОГО ОКЕАНУ» У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ Голубьонкова О.О.....	376
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ Лозовська Г.М.....	378

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ»

СВІТОГЛЯДНО-МЕТОДОЛОГІЧНА СПЕЦИФІКА ПОСТНЕКЛАСИЧНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ЗНАННЯ Лар'яновський І.С.....	380
УПОРЯДКУВАННЯ ПРАВОПИСУ ТА ГРАФІКИ У СВІТЛІ РОЗВИТКУ ЕТНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ Віват Г.І., Машарова Я.В.....	381
ДЕРЖАВОТВОРЧА ЗНАЧИНА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ Віват Г.І., Южакова О.І.....	382
ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ Лупол А.В.....	384
ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ Фоміна Л.В., Скорбач Т.В., Кулікова І.І.....	385
ПОЛОЖЕННЯ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ ЗА ЧАСІВ ЦАРЯ СОЛОМОНА Польова С.Є, Польовий С.С.....	387
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПСИХОФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ» Болтоматіс Д.В., Волкова Т.В.....	389
ВПЛИВ ФІТНЕС-ПРОГРАМ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ТА ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ Павлюк О.В., Гончарук В.В.....	390

Збірник тез доповідей 77 наукової конференції викладачів академії
18 – 21 квітня 2017 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій,
протокол № 15 від 25.04.2017 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгоров
Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова Єгоров Б.В., д.т.н., професор

Заступник голови Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Бурдо О.Г., д.т.н., професор

Волков В.Е., д.т.н., професор

Гапонюк О.І., д.т.н., професор

Жигунов Д.О., д.т.н., доцент

Іоргачова К.Г., д.т.н., професор

Капрельянц Л.В., д.т.н., професор

Коваленко О.О., д.т.н., ст.н.с.

Косой Б.В., д.т.н., професор

Мардар М.Р., д.т.н., професор

Павлов О.І., д.е.н., професор

Станкевич Г.М., д.т.н., професор

Савенко І.І., д.е.н., професор

Ткаченко Н.А., д.т.н., професор

Ткаченко О.Б., д.т.н., професор

Хобін В.А., д.т.н., професор

Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор

Черно Н.К., д.т.н., професор